

Vörös István

HEIDEGGER, A POSTAHIVATALNOK

IV. ének (visszatérés)

A gúnyolódók

1

Az igen kesztyűjében a lehet
vagy a talán keze. A léttel nincs
semmi, mindenki mást végez, mint
amit csinál. Isten a Mars
bolygón lakik az egyik jégsapkában.

A léttel nincs semmi. A lét egyedül
van. Amit az ember tervez, azt Isten
elvégzi. Isten épít magas házakat
és sekély pincéket, malteros vödörrel

rohangál egy friss börtönfal mellett.
Mustárgázt készít, ágyút önt.
Az igen szarvasbőr kesztyűje kiszakad

egy szögesdróton. Isten néz, de nem
látja, amit mindannyian láttunk.

Ott a nem lehet, és a soha.

2

Isten néz, de látja, amit
nem lát. Ami nincs, látható.
Ami van, látszik. Ami nincs,
fekete. Ami van, színes.
Kiszáradt kesztyű leng a kerítésen.

A belsejéből csontok potyognak.
Isten odatartja a kezét.
A csontok kérges tenyerébe pottyannak.
Ezek a saját csontjaim, mondja.

Kezdetben van az újrakezdés.
Ami megtörtént, jóvátehetetlenül
elmúlt. Martin, mint egy elemi

részecske, két úton megy ugyanoda.
Senki sem állhat az útjába. És a semmi?

A semmi? Az az út.

3

Ki vagy te tulajdonképpen? A postafelügyelő
öccse. De te nem vagyok. 20 évvel
vagyok fiatalabb nála. Lehet, hogy ő
te, lehet, hogy te is te vagy, de én
még sohasem vettem ezt észre magamon.

Én mutatom meg a munkádat. Lehet, hogy a bátyám
te, de inkább maga, sőt ön. Én talán még én
sem vagyok. És ő meg én nem vagyunk mi,
ezt ő sem állítaná. – Te itt dolgozol? –

A létezés szakmában dolgozom, és ne tegezz,
mert azzal megkérdőjelezed azt a kis darabot is
belőlem, ami még maradt. Az én nem második

személy. A vezetőd leszek, ha kerülni próbálsz,
és kerülni foglak, ha vezetni akarsz.

Segítelek, hogy másodszor is leélhess egy napot.

4

Egymás nélküli önmagák.
Az önmagában benne lét,
mint szerkezet. Szétszedett
és rosszul összerakott óra,
ami jár, de pont visszafelé

telik körülötte az idő.
Előre és vissza. Az én
apálya és a te dagálya.
A mi szökőárja és az ő

örvénye. Az ő-be belesodródó
én. A negyedik személy.
Negyedik személy, kettes szám.

Másodszor leélni egy napot,
annyi, mint akárhányszor leélni.

Az akárhány kettő. A végtelen három.

5

Világháború, melyben úgy ritkul
a világ, ahogy fölfelé haladva a levegő.
Csakhogy most nem fölfelé haladunk.
Az én nevem Hölderlin. Gondnok vagyok,
ha bármit gondol, nyugodtan hozzám

fordulhat, de kérem ne sokat gondolkodjon.
Minden levelet egyesével kézbe vesz,
elolvassa a címzést és a feladót,
és ha valami fölkelte a gyanúját,

a borítékot felnyitja. Ne felejtse tehát:
gyanú, ébredés, nyitás. A gyanú kinyitja
a világot. Maga se használjon papírvágó kést.

A világ saját magában ritkul. Elhordott
ing, ritkás szálai között mégis megakad

egy lövedék. Fogóval se lehet kihúzni onnan.

6

Martin szereti új munkáját.
Ujja kék a sok tintától,
szeme piros a sok enyv-
gőzöléstől, a haján fehér
por a papírtól. A fejében

rengeteg mondat, mintha
tényleg elolvasta volna a
leveleket. Illetve, mintha
tényleg a gyanús leveleket

olvasta volna. Hölderlin
Heideggert rázogatja. Ébredj
a létben való alvásból.

Lejárt a munkaidő. A mögött
az ajtó mögött van a szobád.

Akkora ágygal, amire csak leülni lehet.

7

A világ mindaz, aminek az
esete fennáll. De itt lent?
Ha esik is, ide legfeljebb
a megáradt patak tör be
a pinceablakon. Itt nincs

világ, csak az alja húz
el felettünk, mint egy óriási
hajófenék. Pedig se víz,
se só. Legalább levegőt

lehet venni. A lét hadar.
Csak a törvény a lassú beszéd.
A lassúságról Heideggernek

önmaga jut eszébe, egy lábasból
tökfőzeléket kanalaz. Ül a priccsén.

Tudja, hogy száraz fölötte a hajófenék.

8

Tisztátalan az, akinek fogalma
sincs a tisztátalanságról.
Heidegger reggel hatkor kel,
kijön az odújából és
azonnal dolgozni kezd.

Három csoportba osztja
a leveleket. Az elsőbe a közömbösök
kerülnek. A másodikba a gyanúsak,
de azokat rögtön föltépi, és megint

kétfelé rakja. Az egyik tovább-
küldhető, a másikat félóránként
megsemmisíti. És ott mit olvas:

„A jóért, ha kell, ölok, de
jó-e akkor? A rosszért

sose. De rossz-e akkor?”

9

A háborúban, ami normális,
gyanús. De a béke is háború,
csak más tempóban. A békében,
ami normális, gondot okoz.
A gond gyanús. Hölderlin,

a postafelügyelő öccse, gyanús.
De ő a gondnok, és itt a pincékben
csak ő igazodik el. A háború
műve itt készül. A háború

közepes malomkő. Itt faragják,
és itt őrlik vele a pusztulás
lisztjét. Csak ő ismeri a meghajtó-

szerkezetet. A háború mű, amit
egy angyal ecsettel ken

fel a malomtó felszínére.

10

A többi alkalmazott röhögi
Heideggert. Egy nagybajuszú
magyar, mi a fenét keres itt?,
néha elébe áll. Ne olvass
annyt, vagy ha olvasnod kell,

azt értsd meg, amit érdemes,
és ne azt, amit nem szabad.
Heidegger döbbenetben bámul rá:
Mi az, amit nem szabad érteni?

János közel hajol hozzá:
Amiről nem lehet beszélni,
arról hallgatni kell. És

a többiek máris kihívóan
vihognak. Heidegger

egyedül van. Leül a malomkőre.

11

Hogyan? A háború malomkő
és tó színére pingált festmény?
Este kilenckor Martin az odújába
tér. Világot gyújt, és a világ
fényénél nézi magát a víztükörben.

És jó neki, mert nem pillantja meg
magát. Nincs se jó, se rossz
tulajdonsága. A víz, amit egy
pohárban vitt be a tóról, megnyílik

neki, és ő száraz lábbal kel
át a két fal között. Nem látja
azt, ami történik, mert mélyebben

jár, a történés alá süllyed,
mint egy halott. De ő él, és nem

fogják felfúvódva kitenni a hullámok.

12

János áll Martin előtt és nézi.
A szűk pinchelyiség
lélegezve kitágul. Sok helyen
a föld megreped, és égő gyomrából
pokoli búzt bocsát.

Verekedni akarsz, kérdezi
Martin. A hátán izzadságcsepp
szalad. Csak írni szeretnék rólad,
és belátni az ürességed mögé.

A semmi mögött valami van, és a
valami mögött semmi. Ezt se tudod?
Martin visszaül a malomkőre.

És a két valami összenyomja a semmit,
egymáshoz ér, egy lesz belőle.

Így fogy a semmivel a valami is.

13

Martin fölkapja a malomkövet
és a gúnyolódók közé dobja.
A semmik szétnyílnak és ő közéjük
zuhan. A malomkő nem talál
el senkit, a mű nem tetszik senkinek,

de nem is tetszhet, mert a
senki alkotása, nincs festő, aki
háborút fest, legfeljebb csataképeket.
Fönt sorban állnak a haldoklók

a halálba. Most végül ki
esett be? Martin, a gondnok,
vagy János, kérdi valaki

a gúnyolódók közül. Én itt
vagyok, mondja János.

A malomkő kettéhasadva fekszik.

Forrás, 2003/1.